

MEMO

Van: Commissie van deskundigen Kwaliteitsinstrumenten Bouwsteen 2
Aan: Platform 'Dit vind ik ervan!'
Betreft: Reactie op doorontwikkeling 'Dit vind ik ervan! - Ik toon'
Datum: november 2020

Inleiding

U heeft op 16 juni en 27 augustus 2020 informatie aangeboden over de doorontwikkeling van uw instrument, waarvoor hartelijk dank. Bij deze ontvangt u de reactie van de Commissie van deskundigen¹.

Uw instrument is opgenomen in de Waaier 2020-2022, in categorie II². Aan de ontwikkelaars die in deze categorie zijn ingedeeld, heeft de commissie van deskundigen gevraagd om te rapporteren over de doorontwikkeling van hun instrument met betrekking tot de specifieke ontwikkelopgave(n) en de criteria:

- Criterion 1*   *Het instrument levert cliëntinformatie op individueel niveau.*
Criterion 2   *De systematiek is ingebed in de zorgplancyclus.*
Criterion 3   *Het instrument geeft zicht op ervaringen en concrete verbeterwensen van de individuele cliënt.*
Criterion 4   *Gegevens kunnen (anoniem) worden geaggregeerd naar verschillende niveaus (team, afdeling/vestiging, organisatie).*
Criterion 5   *Er zijn waarborgen voor continuïteit van de ontwikkeling wat betreft voortbestaan en doorontwikkeling.*
Criterion 6   *Geëxpliciteerd is onder welke omstandigheden een instrument zinvol is, en onder welke voorwaarden het tot zijn recht komt.*
Criterion 7   *Het instrument moet betrouwbare metingen opleveren.*
Criterion 8   *Het betreft een valide instrument.*

Algemeen

De commissie is zich bewust van de complexiteit van het meten van cliëntervaringen bij mensen met EMB. Het vraagt zorgvuldigheid om via observaties inzicht te krijgen in wat de client ervaart. De commissie heeft dan ook begrip voor het feit dat de ontwikkelopgave voor 'Dit vind ik ervan! - Ik toon' nog beperkt is uitgevoerd. Uit de voortgangsrapportage blijkt voorts dat positionering ten opzichte van andere gebruikte methoden (LACCS) nog aandacht behoeft. Met de infrastructuur, creativiteit en achterban van het Platform 'Dit vind ik ervan!' is een belangrijke basis aanwezig om grote stappen te kunnen maken in de doorontwikkeling van het instrument.

Beoordeling

De commissie adviseert het bestuur VGN uw instrument 'Dit vind ik ervan! – Ik toon' te behouden in de Waaier 2020-2022, met de status categorie II.

---

¹ De commissie bestaat uit:

- Prof. dr. ir. Kees Ahaus, voorzitter
- Prof. dr. Petri Embregts
- Prof. dr. Mirella Minkman

Waarnemers zijn drs. Ditte van Vliet en drs. Annemarie Peters, bureau VGN. De commissie wordt bijgestaan door dr. Roos Mesman, secretaris.

² Categorie I: Toegelaten tot de Waaier; jaarlijks een rapportage over de doorontwikkeling opleveren

Categorie II: Toegelaten tot de Waaier, met ontwikkelopgave(n); jaarlijks specifiek rapporteren over doorontwikkeling van de specifieke ontwikkelopgave(n), en jaarlijks een rapportage over de doorontwikkeling opleveren

2. Toelichting

De rapportage over 'Dit vind ik ervan! - Ik toon' is niet opgesteld aan de hand van de criteria, waardoor beoordeling van de doorontwikkeling niet op alle verschillende onderdelen mogelijk is.

---

criterium 1 en 3   Individuele ervaringen en wensen

De commissie ziet 'Dit vind ik ervan! - Ik toon' als een origineel en onderscheidend instrument, waarmee recht wordt gedaan aan de doelgroep. Door taal (gesprekslijsten) om te zetten in kijken (observatie) wordt getracht zicht te krijgen op wat de cliënt door middel van het non-verbale gedrag wil zeggen. Het juist toepassen van de methodiek en het interpreteren van de observaties als input voor verbetering van de zorg en dienstverlening, blijven een uitdaging. Hiervoor worden diverse toerustingsmogelijkheden vanuit het Platform aangeboden, zoals cursussen en specifieke aandacht voor het filmen en zelf gefilmd worden. Ook de gesprekslijst 'Ik toon' zelf biedt houvast aan de gebruikers. De commissie vraagt zich wel af in hoeverre alle items van toepassing zijn. Een aantal onderdelen vraagt ook nog veel vertaling (en interpretatie?) om het te kunnen zien. De commissie is benieuwd naar uw reflectie op 'open kijken' versus het vastleggen van de opbrengsten binnen bepaalde thema's (gericht kijken), en ook op welke topics deze lastig te vertalen zijn.

---

criterium 4   Aggregatie

De commissie is positief over de doorontwikkeling van de richtlijn 'Vastleggen en benutten van de opbrengsten' en ziet de ervaringen van gebruikers met belangstelling tegemoet.

---

criterium 5   Continuïteit

U geeft aan dat het aantal gebruikers opnieuw is gegroeid in het afgelopen jaar. Het is voor de commissie echter niet duidelijk hoeveel gebruikers specifiek gebruik maken van de variant 'ik toon'.

---

criterium 7 en 8   Betrouwbaarheid en validiteit

Dit jaar heeft verdieping plaatsgevonden op de criteria betrouwbaarheid en validiteit. De commissie heeft externe experts ingeschakeld, die een methodologische review hebben uitgevoerd op de door de ontwikkelaars aangeleverde rapportages. Op basis van het totaalbeeld van deze review, hebben zij de commissie ook van advies voorzien over de verdere doorontwikkeling van het beoordelingsproces op deze criteria.

In dit memo wordt een aantal bevindingen, vragen en suggesties over uw rapportage met u gedeeld. De commissie wil graag uw doorontwikkeling op deze criteria blijven volgen, maar verwacht niet jaarlijks een nieuwe diepgaande analyse van de betrouwbaarheid en validiteit van uw instrument. De commissie wil u uiteraard wel aanmoedigen om na een grote revisie en/of na het voor het eerst behalen van een bepaald minimumaantal afnames, een toetsing uit te voeren. Mogen onderstaande opmerkingen dan voor u behulpzaam zijn.

In de eindrapportage van het onderzoek onder leiding van dr. Gustaaf Bos wordt verslag gedaan van een eerste aanzet tot doorontwikkeling van de 'Ik toon' variant op basis van de 'Ik vertel'- Dvie-variant. Ook wordt beschreven hoe de eerste aanzet is uitgevoerd om de kwaliteit van de 'Ik toon' variant te beoordelen. De rapportage laat zien dat er doordacht en zorgvuldig te werk gegaan is en dat de belangrijkste principes van kwalitatief onderzoek goed worden toegepast.

Validiteit en betrouwbaarheid zijn begrippen die sterk zijn verbonden met kwantitatief onderzoek. Voor de beoordeling van kwalitatieve instrumenten gericht op het achterhalen van cliëntervaringen zijn andere termen en methoden nodig om te beoordelen of recht wordt gedaan aan wat wordt beoogd. In de eindrapportage wordt dit op verschillende manieren geadresseerd.

De commissie ziet nog enkele aandachtspunten om rekening mee te houden bij een volgende toetsing van de betrouwbaarheid en validiteit van uw instrument:

- Respons- samenstelling steekproef
Er zijn vijf koppels gevolgd waarvan bij drie koppels het traject voortijdig is gestopt. Dit is een kleine groep waardoor de representativiteit van de steekproef zeer beperkt is.
- Dataverzameling en -analyse
  - In de rapportage wordt beschreven dat de praktijkonderzoeker de verslagen maakte van de participerende observaties en deze deelde met de universitair onderzoeker. Wat nog ontbreekt is inzicht in hoe de analyse precies verliep en welke methoden hiervoor zijn gebruikt.
  - De precieze wijze waarop de data analyse heeft plaatsvonden van zowel de focusgroep / werksessie als de interviews en observatieverslagen is niet duidelijk.

3. Ontwikkelopgave

De ontwikkelopgave voor *'Dit vind ik ervan! – Ik toon'* heeft betrekking op het doorontwikkelen van het instrument voor wie er in de praktijk mee moet werken en op het verhelderen van hoe 'Ik toon' zich verhoudt tot andere methodieken. Met de acties vanuit de werkgroep zijn goede eerste stappen gezet. De commissie constateert echter dat de effecten hiervan op het concreet gebruik van het instrument nog onvoldoende zijn gerealiseerd. De ontwikkelopgave blijft daarom gehandhaafd.

Tegelijkertijd heeft de methodiek veel potentie voor een doelgroep waarvoor het instrumentarium nog zeer beperkt is. De commissie heeft ook vertrouwen in de infrastructuur, aanpak en achterban van het Platform "Dit vind ik ervan!" om deze variant verder door te ontwikkelen, ondersteund door de inzichten van het onderzoek onder leiding van dr. Gustaaf Bos en andere experts. In één van de praktijkvoorbeelden geeft een gebruiker aan dat 'Ik toon' een beetje "een onderschoven kindje" is in de praktijk. De commissie zou graag willen stimuleren om nu door te pakken en de creativiteit, tijd en aandacht meer te richten op deze variant.

In het algemeen constateert de commissie dat de beschikbaarheid van passend instrumentarium voor mensen met EMB nog een impuls behoeft. In de zoektocht hebben zowel de ontwikkelaars als de commissie veel nieuwe inzichten opgedaan. Bijvoorbeeld over het op een passende wijze operationaliseren van theoretische concepten voor deze doelgroep. En over de manier waarop informatie wordt verzameld die recht doet aan het niveau van de cliënt. Deze vraagstukken worden ook wetenschappelijk vanuit diverse perspectieven bekeken. De commissie gaat graag met u en andere ontwikkelaars in gesprek over deze nieuwe inzichten en de mogelijke betekenis hiervan voor de instrumenten in de Waaier.

4. Hoe verder?

De VGN zorgt ervoor dat de bevindingen van de commissie van deskundigen over de Waaier wederom transparant gepubliceerd worden via de website.

U heeft een uitnodiging ontvangen voor een gezamenlijke bijeenkomst voor alle ontwikkelaars van instrumenten die in de Waaier zijn opgenomen. Deze bijeenkomst zal plaatsvinden op **donderdag 11 februari 2021 van 13:00 – 17:00 uur**, onder enig voorbehoud in verband met de ontwikkelingen

rondom de COVID uitbraak. Doel is uitwisseling van ervaringen en bespreking van een aantal actuele kwesties. Meer informatie over de agenda en locatie/digitale omgeving volgt uiterlijk half december.